

Ad 1um igitur argumentum dicitur. Propositionem sane, non est esse per se notam sensibus, non fit ita per se notam ut careat medio quo tanquam per eam, demonstratur ut superiori libro capitulo docuimus, esse autem per se notam sensibus propter motum quare non colligitur nam potest absque motu a nobis cognosci.

Ad 2um dicitur esse substantiam secundum se quidem esse cognitione priorem accidente, at vero nobis qui ex accidentibus sensu cognitis in cognitionem substantiarum devenimus non esse priorem accidente. Quare et si absolute considerata sit substantia nullum habet incommodum eam non potest a nobis absque motu cognosci. Praterquam dicitur esse substantiam ut expectatur sub causa relatione non esse cognitione priore accidente, et proinde nam quatenus habet relationem causa respectu motus non esse cognitione priorem ipso motu.

Ad 3um dicitur esse causam. Hoc est rem quae denotatur causa secundum se esse cognitione priorem suo effectui, nobis vero qui per effectum huius causae inuestigare solemus non esse priorem, quamquam si ea accipitur sub hoc est non sit cognitio ne suo effectui prior. cum relativa ut relativa sunt sunt simul cognitione quae siue absolute consideretur siue ut habet relationem ea non potest a nobis absque motu cognosci.

Causa tamen non prior
nisi suo effectui.
motus est prior effectui

Quod assignata sit motus def.^o

Cap. 2um //

Definitio motus.

Repente a divisione super capitulo. Sane tradit motus definitionem. Motus est actus cuius quod est in potentia ut tale est hoc est ut est in potentia, ut autem plinius hoc definit intelligatur aduersum est motum nihil aliud esse quam acquisitionem continuam alicuius forme. Et enim continua acquisitio caloris, est motus calefactionis, et continua acquisitio quantitatis est accretio, vel defectio, et continua acquisitio loci est localis motus.

quandiu

Aduersum est deinde quod eius acquisitio est tandem mobile ipsum est in potentia ad aliquam formam quae ad hoc acquiritur ab eo. Nam nisi mobile esset ad hoc in potentia ad aliquid illius forme certe acquisitio cessaret. Motus igitur est actus, id est forma entis in potentia, hoc est, eius rei quae ad hoc est in potentia ad aliquid forme quae acquiritur ut est in potentia hoc est prout continue tendit in formam perfectiorem: ut gratia acquisitio caloris est motus: nam est actus seu forma aquae ut gratia quae calefit, quae

est in potentia.

ē in potia ad aliquid caloris quatenus continē tendit in perfectiorem calorem.

In qua def. loco gnrj ponitur actus (qua particula excluditur quid quid nullo m^o ē actus, ut in primo. Reliqua dua particula locum habent dicitur, quarum una ē entis impotia, qua imprimis excludit oēs mutationes momentaneas, qua nimirum in instanti spori sunt, quibus in oīo perfecta forma acquiritur: Nec n, sunt actus entis impotia hoc ē eius rei qua ad huc sit impotia ad formā p^{er} acquirenda cum tota illa sit iam acquisita, cuiusmodi sunt gnraciones substantiales. Excludit etiam actus perfectus ut summū calorem, summā frigiditatem, qua quavis sint actus subiecturum non in reliquunt substantiam ad p^{er} impotia ad perfectiorem calorem, vel frigiditatem. Alt^a particula ē, ut ē impotia, qua rejicit actus imperfectos, qui cum sint actus entis impotia, non in sunt actus entis pro ut ē impotia, hoc tendentē in perfectiorem formam, cuiusmodi ē calor ut quattuor in equito. Rejicit etiam mutationes momentaneas quibus nō acquiritur oīo perfecta et absoluta forma, qm̄ ha sunt quidem actus entis impotia ad perfectiorem formam nō in entis quod tendit in formam perfectiorem.

Verum obijerit aliquis. Item hoc loco inter exempla motus afferre gnracionē / gnracionē, et corruptionem et corruptionem, qua sunt mutationes momentaneae: quare nō recte dictum ē^{re} rejicimus a p^{er} motus eiusmodi mutationes ad def. motus ea rejiciendae. Ad hanc obiectionem respōdit plerūq^{ue} ponimus a p^{er} motus gnracionem et pari modo corruptionem 2 modis accipi posse. Uno quidem p^{er} forma substantialis introductione, vel expulsiōne, qua in instanti sunt. Alt^a vero ut etiam comprehendit praecedentem alterationem, qua nō disponitur ad unius formae introductionem & exconseq. ad alterius deperditionem. Sicunt igr. Item hoc loco accepisse gnracionem & corruptionem posteriorim^o. Verum hoc solutio nō placet quia gnratic^o hoc modo sumpta nō ē motus nisi roē alterationis praecedentis, quare cum alterationis iam facta fuisset mentio superuacaneum etia fuisset gnracionē hoc modo sumptam inter exempla motus annumerasse. Eūm igr ē aut in eam exemplis nō semper requiri veritatem, aut certe notē gnracionis & corruptionis intelligendam ēē ad gnracionem substantialem, et ad corruptionem ei respōdētē qua quidem sunt vere motus ad substantiam, quo pacto intelligim̄ sit vidēbimus lib. 3. p. 51.

text?

Atq; hoc motum ēē. In reliqua p^{er} huius cap. ostendit Ar. recte definitum fuisse motum probans singulas definitionis partes motui convenire

atq; imprimis

atq; imprimis ostendit motum esse actum hac ratione quod quidpiam existens in potentia ad actum perducitur est actus: sed subiectum existens in potentia motu ad actum perducitur: 9° motus est actus. Sicut ratio scilicet minoris. Sic adducit in tantum ext. exemplis quibusdam explicatam, nam edificabile est in potentia ut edificetur reducitur vero ad actum per edificationem qua est motus, quare per motum res qua erat in potentia reducitur ad actum. Simili modo se res habet in medicatione respectu eius quod curatur, & in volitione, saltatione, ac caeteris Summi motibus.

tex.

Quoniam autem aliqua. Antequam confirmet definitionem quo ad reliquas particulas docet aliqua esse quae sunt actus & potentia, non tamen simul, aut simul quidem, non tamen secundum eandem, sed aliam atque aliam formam ut aquam qua simul est actu frigida, & potentia calida, & ignem qui simul est actu calidus, & potentia frigidus. Ex quo fit ut multa simul vicissim agant & patiuntur ut ceres navae in ferro candente & aqua si applicentur: Aqua enim simul frige facit ferrum ab eademque calefit, & ferrum candens simul calefacit aquam & ab eadem frigit.

agens agendo repahitur.

tex

Actus autem eius. Confirmat iam motum esse actum entis in potentia ut in potentia est hoc patet. In aliquid simul est in actu, & in potentia secundum diversas formas aut secundum diversas partes eiusdem formae, motus non est actus illius ut est actus, sed ut habet formam seu partem formae sed ut est in potentia ad formam seu partem formae quam non habet: 9° motus est actus entis in potentia ut est in potentia. Antecedens probat adhibito exemplo ad ariem, quod per suam formam substantialem est actus as & potentia statua, ubi motus est ariem & confectio statuae non est actus ariem ut est actus as, sed ut est potentia statuae.

tex

Non est enim. Ne aliquis putaret subiectum v. gr. as ut est actus as, et potentia statua esse idem, probat. Sic sunt duo esse diverso, idemque hoc ratio. Potentia ad statuitatem est potentia ad agnitionem sunt diversa (aliqui nec agere stare nec valere deservire querentur) sed subiectum est unum et idem: igitur non est eadem ratio subiecti ut est actus quoddam ens, sed ut est in potentia ad aliquid quia si alioquin potentia contraria non deservirentur, quemadmodum color qui est subiectum, & visibile quod est in potentia deservirentur inter se, quod necerum fuit dicere motum esse actum entis in potentia ut in potentia est, ne intelligeretur esse actus eius quod est in potentia in quantum aliquid est quoddam subiectum.

+ qz sunt eadem unis sunt ad inter se.

tex. Hinc igitur esse

Hunc igr ee. Probat 2^a rae. motum ee actum entis in potia prout e in potia
 huius sic supponit res interdum fieri et interdum no fieri. Deinde sic argumentah.
 edificatio e alius edificabilis, ut edificabile. sed edificatio e motus: q^d motus e alius
 entis in potia ut e in potia, maiorem probat qm alius rei edificabilis q^d e edificatio
 vel forma domus, non formadomus, hac n, ubi primum e res no e edificabilis sed edificata
 g^o edificatio in ipso //

tex.

Atqui patet. Tertio confirmat traditam def^{em} ee bonam qm no erit facile motu
 aliter definire. Item quia definitiones motus ab veteribus assignata in tiles sunt pro
 sus: quidam n, dicebant motum ee diversitatem quia id quod mouetur semper ab
 atq^z ab se habet: alij inaequalitatem quia dum res mouetur in nullo instanti. Sabet
 formam in eodem gradu in quo antea habebat. Alij deniq^z dicebant ee non ens
 quia semper in motu restat aliquid forma acquirendum quod no dum e, quod aut
 definitiones ha nullius sine momenti patet imprimis quia si motus ita recte desig
 retur: ante id moueretur quod haberet diversitatem, vel inaequalitatem, vel quod ee
 non ens quod fr constat ee falsum qm aqua cum non mouetur diversa e ab igne q^d
 homo cum quiescit e inaequalis formica q^d homo futurus non mouetur cum sit noens
 seu non existens. Praterca quia motus non magis tendit in hac quam in opposita, nam
 per motum interdum refectatur similibus alicui. Intendum etiam aequaliter et semper
 fit aliquid ens quare non e cur motus definiatur per diversitatem inaequalitatem
 q^d non ens, potiusquam per similitudinem, aequalitatem, q^d ens //

tex

Re foaly motus e q^d huius
acquiris forma n^o foa.

Ponendi aut. Pro intelligentia huius loci aduertendum Pythagoricos quibus
 ascribuntur definitiones motus impugnata duos constituisse ordines rerum in quorum
 singulis decem pria continentur. In primo haec collocabantur, finitum, impar, unum,
 dextrum, masculinum, quiescens, rectum, lumen, bonum, quadratum. In secundo
 haec. Infinitum, par, multitudo, sinistrum, foemina, motus, obliquum, tenebra, ma
 lum, altera parte longius. Huius aut secundi ordinis pria vocabantur indetermi
 nata seu indefinita quod eent priuatiua seu imperfecta. Hoc igr loco reddet
 Ar^o roem cur Pythagorici motum collocauerint inter pria secundi ordinis qm (in
 quit) existimauerunt motum ee quidpiam indefinitum nec n, videbatur illis
 pertinere ad actum, nec ad potiam cum neq^z id quod e potia tantum, neq^z neq^z id quod
 e actu in pece moueri. Docet nihilominus motum ee actum quantum imperfectu
 eo quod quando mobili conuenit, tandem ei deest aliquid acquirendum: unde colli
 git cum motus non sit priuatiua nec pura potia, nec alius simpli quasi no requirat
 aliquid potentialitatis in subiecto motum ee actum entis in potia prout e in potia et hoc
 ipsum usq^z ad finem huius cap. ostendit Ar^o //

tex

In quo subiective sit motus Cap. 3.um

Ex dictis diluit q.^{em} Sane num motus sit immobili aut in mouente. docetq.
motum immobili esse non aut in mouente qm motus e actus mobilis amouente pro
fectus a quo quidem actu cum sit re ipsa vnus eadem denotatur mobile et mo-
uens neq. n. danda sunt duo actus re ipsa differentes a quorum vno denotetur mouens
et ab altero mobile quod probat. Altes imprimis ostendens aliquem esse actum moue-
tis, deinde eundem esse actum mouentis et mobilis. Primum igitur probat hoc modo.
ut mobile prius e potius mobile et postea actu mouetur ita agens prius e potius mo-
uens, seu motuum deinde actu mouens: qd ut datur actus per quem id quod prius
erat mobile actu moueatur, ita oportet esse actum per quem id quod prius erat mo-
tuum postea sit actu mouens. Quod autem idem sit actus mouentis siue moti pro-
bat quia actus mouentis dr. in quantum aliquid agit, moti aut in quantum patitur:
sed idem e quod mouens agendo efficit et quod res mota patiando recipit mouens n.
e mobilis actuum, actum mobilis efficit quare idem e actus vtriusq. moue-
tis et moti, hoc ipsum declarat exemplo quoddam vni. e idem intervalum quod unum
ad vobus, et duo ab vno disiungit. Esti roe sit diuersum quatenus modo incipit
ab vno modo ad vobus: ut etiam eadem e via actiuis & decliuis quatenus roe differat
quatenus ascendebus e actiuis, descendebus v. decliuis Itaque idem motus
e a quo vnus denotatur agens, siue mouens & aliud patiens, siue motum, licet
alijs sit roe passionis et actionis

text.

Existit aut. verit hoc loco q.^{em} id quod paulo antea dixerat vtrum s. actio
et passio sint re ipsa vnus idemq. actus, aut alius atq. actus. Quam q.^{em} vocat dia-
lecticorum propriam qm pro vtraq. p. verisimilibus roebus p. confirmari.
Quod igitur actio & passio sint diuersi actus probat, quia actio e actus agens, passio
v. e actus patientis: sed agens et patientis sunt res diuersae: qd etiam ipsi actus s. actio
et passio sunt diuersi praesertim cum id quod per actionem producitur sit finis
& opus agentis, patientis aut affectus.

text.
probatio seq. conclus.

Si igitur ambo. Argumentatur nunc pro alt. q. parte, probans actio nem
et passio nem no esse desinens actus, nam si eent desinens vterq. eet motus, aut vterq.
eet in patiente, aut actio in agente & passio in patiente: sed neutru. dici pot.
qd actio et passio non sunt desinens Sabitus. Quo loco aduerte Avem in hac
probatione subiciuisse alia duo membra, s. aut vterq. eet in agente, aut actio

in patiente, et passio in agente. Quod idcirco fecit qm̄ adeo aperte falsa sunt ut
 in nullius mentem venire potuerint nisi quis velit novē actionis passionem sig-
 nificare quod equivoce fieret ut in contextu s̄r̄ admonet; Berinde probat libraq̄
 minoris partem ac primum posteriorem quod s̄. non sit actio in agente et passio
 in patiente. Nam si actio eet motus atq̄ in agente, aut omne agens eet mobile
 siquidem motus ē alius mobilis quod pugnat cum ijs quæ in 8° lib. sunt dicenda.
 Ubi ostendatur deueniendum ee ad unum primum agens seu mouens immobile
 aut aliquid cuius alius ē motus non eet mobile quod ē absurdum. Prioremo mi-
 noris partem quod s̄. actio et passio non sint in patiente duobus argumentis ofte-
 dit sum quia sequeretur actum nō ee in eo cuius ē actus, nam actus ē actus agentis
 quæ h̄ nō eet in agente: sum etiam quia patientis duobus simul motibus ad eandē
 num^o formam moueretur, quod fieri nequit. //

At unus ne actus. Rursus argumentatur pro priori p^o quæstionis p̄bas
 actionem et passionem non ee eundem actum qm̄ aliquum duo sequerentur incom-
 moda. Alterum ē rerum diuersarum specie imo etiam gnr̄e agentis in qua s̄. pa-
 tientis ee eundem actum. Alterum ē idē docere atq̄ dicere, et agere, atq̄ pati
 de ulterius sequeretur eom qui docet necris dicere & eom qui agit necris pati
 quæ vni absurda. //

tex

An neq̄ alicuius. Propositam q^{am} deluit hanc q^{am} hanc concl^s. Actus et po-
 tio sunt unus idem q̄ motus in patiente existens (intellige vel per realem existentiam
 am, vel per realem conuentionem) qui h̄ duas habet roes, actionis s̄. & passionis
 neq̄ ē incommodum actum a quo res aliqua denotatur non ee in eo cuius ē actus, doc-
 tio enim quæ ē actus a quo quis denotatur docens ē in discente, non in actus hoc
 ē nō in partes diuisus, ita ut una pars maneat in agente, et altera sit in patiente.

tex

concl^s

Neq̄ quidquam. Soluit incommoda illa quæ afferebantur sequi
 ex eo quod actio et passio dicerentur unus idemq̄ actus seu motus. Ad primum q̄. vnt.
 nullum ee incommodum eundem actum rerum diuersarum ee specie aut
 gnr̄e, ut s̄amen habet aliam atq̄ aliam roem formalem, ē enim actio seu
 alius agentis quatenus procedit a potentia agentis, ē aut passio seu alius patientis
 quatenus suscipitur in patiente, quo actu efficitur patientis actus tale, vel aliter
 ē passio quatenus suscipitur in patiente quod ē in potentia ut sit tale, ē aut actio
 id quod ē actus, ut proficiatur ab agente quod ē actus tale per formam quæ agit. //

text.

Ad 2^{am} p^{em} 2° incommodi respondet agere et pati non esse idem formaliter
ut videtur et similia, sed re duntaxat, ut via qua ex Hebrais ad Athenas petuntur et
ea qua ex Athenis ad Hebras eadem est respectu, et si formaliter diuersa sit, ex quo
non colligitur docentem necesse discere, cum non aliqua formaliter desinantur
non necesse est ut quid quid conuenit uni conueniat etiam alteri, aut quod al-
terum de altero affirmetur. //

Ad 1^{am} p^{em} eiusdem incommodi simili^{ter} ut. quamquam doctus et discipuli
na sunt idem re, non tamen esse idem ordo quemadmodum et si unum idemque respectu
interualum et quo duo aliqua disjuncta sunt non tamen ordo est abesse Similibus
loco, atque abesse illuc ab hoc loco.

tex

Omnino autem quoniam actio et passio differant formaliter, est in alio
ratio formaliter sui in hoc qua est ratio passionis et alia est actus ad hoc quod erant ac-
tionis nunquam licebit dicere doctorem esse discipulum, aut actionem esse passionem
sed quod motus in quo inest utraque ratio ut in fundamento sit unus et idem. //

tex

Quid igitur est. Tandem colligit se deprimisse motum tum vniuersum ut in
cap. 2° tum speciatim definiuit in eodem loco alteratione esse motum actum alte-
rabilis, ut alterabilis est et simili modo ceteros motus. subiicit etiam alteram definitio-
nem motus hoc modo. Motus est actus potentia actui, atque passus ut tale est. ubi motus
explicatur ut induit roem actionis et passionis, nam actio est actus potentia actui ut
actiuus est. Passio est actus passus ut passus est. //

def^o actionis et
passionis.

Sit ne recte tradita prior motus def^o 9° prima.

Quod non videatur recte tradita ut ostendi quia vel in ea def^o defini-
tur sola passio, vel sola actio, vel utraque simul: sed nullum horum dandum est
non ut igitur recte tradita prior motus definitio, minor probetur hoc modo, nec enim
ut deprimi sola passio quoniam merito reprehendendus est Aristoteles quod actione eadem
non comprehenditur; nec etiam videtur deprimi sola actio aut utraque simul
quia def^o non videtur conuenire actioni, cum actio non sit actus entis in potentia seu
mobiles ut mobile est sed potentia actus mouentis ut mouens est. //

Antequam ad hanc 9^{am} respondeamus aduertendum est motum quatuor

modis

modis potissimum spectari. uno ut ab alio in alium proficiatur, quo pacto vocatur actio: Altero contra ut in alio recipitur qua rōe vocatur passio: 3° ut ē forma imperfecta quae tendit in perfectiorem, sub qua consideratione, peculiari rōe vocatur motus & etiam forma fluens. 4° ut motus considerari ut continuus quo pacto non habet apud Aem. peculiare nomen, vocaturq; a quibusdam fluxus forma. Possunt haec oīa cerni in motu caloris quo lignum ab igne calefit, nam calor ut ab igne in lignum proficiatur ē actio ignis, ut v^o ab igne recipitur ē passio ligni: ut autē ē alius quidam imperfectus tendens ad perfectionem suam ē motus ad calorem: ut deniq; continenter acquiritur (qm̄ apud Aem. peculiari noīe caret) dicitur arecentioribus fluxus caloris. //

Ac de prima et 2^a consideratione, nulla pene ē controuersia, omnes n. ferme dicunt motum 1° m^o spectatum ēe actionem, 2° autē ēe passionem. Unde colligebunt eundemq; motum quatenus ab agente tanquam a principio proficiatur ēe actionem quatenus v^o in patiente recipitur ēe passionem & ex conseq. actionem et passionem ēe ipsum motum quatenus ab agente proficiatur vel in patiente recipitur quod ex ipis definitionibus actionis & passionis quae ex cap. 2° et 3° huius libri colliguntur planius intelligitur. Nam actus ē actus seu forma agentis quatenus agens ē, hoc ē, ē illa forma aqua res denotatur agens: Passio v^o actus seu forma patientis quatenus patiens ē, hoc ē, est illa forma aqua res dicitur patiens. Ista v^o forma aqua denotantur agens & patiens nō ē aliud quam esse motus quia ab agente proficiatur & in patiente recipitur. Ita patet quo pacto motus se habeat 1° et 2° modo consideratus. Reliqua v^o duabus considerationibus difficultas ē, eam tñ tribus conclusionibus elucidabimus. //

Prima assertio. Motus 3° m^o spectatus distinguitur a motu 4° m^o considerato concl^o
 non quidem re ipsa, sed nō & rōe qua assertio sic probat. omnis fluxus forma ē quantitas secundum eentiam ut 2ª assertione patebit: at nō oī forma fluxus ē quantitas sū eentiam, sed saepe ē qualitas: non ē igr eadem rōe & nō fluxus et forma fluentis. //

At dicit aliquis si forma fluens summatur absolute ut calor qua rōe ē calor, non dubium ē quia ab ea distingatur fluxus, recte id probatur proposito Argum^o. Ceterum si summatur ut ē fluens quo pacto tñ verum ē forma

forma fluentis esse motum, non desinitur fluxus a forma. fluente nisi
ut abstractum a concreto quia desinitur non est satis ad discernenda natura rerum.

Fluere obiectum, quia nulla est difficultas in hac materia occurrendum est forma
fluentem nec absolute consideratam nec ut fluentem habere rationem motus
sed medio quodam modo s. ut partem iam habetur, partem non dum habetur,
qui quidem status et si non conuenit forma nisi dum est fluens, tamen hoc ipsum
quod forma partim acquisita sit partim acquirenda ex natura rei antecedit fluxum
seu continuitatem acquisitionis talis namque continuitas fundatur in forma.
ut partem iam acquisita est, partem adhuc restat acquirenda, nec alterum sine
altero inueniri potest, quemadmodum magnitudo nunquam est figurata nisi cum
habet figuram, neque figura nunquam sine magnitudine reperiri potest ipsa
tamen magnitudo ex natura rei antecedit figuram. Unde patet quomodo 3°
motus consideratio a quarta desingatur, nam forma fluens nec absolute spectata
neque etiam ut partem acquisita est et partem acquirenda est essentialis quantitas:
sed fluxus qui est accidens inseparabile forma fluentis dum fluit est secun-
dum eentiam suam quantitas.

2^a conel^o.

Secunda assertio. Motus est in se spectatus, seu ut continuus est vera species
quantitatis ab alijs desinita, in hac assertione unum supponitur tanquam certum
s. motum esse continuu quod satis patet. Aliud probum adiungitur, quod sic ostenditur.
Motus ut est continuus habet peculiarem sibi formam eentiam quam saepe
Ar^o 6° philosophorum vocat mutatum esse, quod quidem desinguitur a his coebris
magnitudinum, a punctis, linea, ac superficie. Itemque ab instanti quoque
temporis copulantur, est igitur species quantitatis continua, a caeteris desinita. Alia
rationem ad hoc ipsum confirmandum adduximus in cap. de quantitate 11.

Successio est de eentia
motus, continuatio
eentia proprietatis.

Sed obijciat aliquis motum non esse speciem quantitatis ostendi esse sententiam Aristotelis
nam in cap. de quantitate postquam dixit sola ea quae enumeravit esse quanta
perse (in quibus non meminit motus) caetera vero omnino quae dicitur quanta
esse quanta per accidens et ratione eorum quae dicitur quanta perse, haec verba
subiecit, velut album ex eo multum dicitur quia multa superficies est. Et aethologica
motus ut quia tempus longum est aperte igitur docet motum non esse quantum
perse sed per accidens, et ex consequenti non esse speciem quantitatis. Idem quod
v.

ut colligi ex 5° metaph. cap. 23 ubi aperte ait motum esse quantum per accidens
s. rōe magnitudinis supra quam fit motus. //

Ad 1^{am} in dictionem Sarum dicitur. Item ed loco propterea non numerasse
motum inter quanta per se, sed in his quae sunt quanta per accidens, quoniam ea solu
voluit asserere esse quanta per se, quae suo tempore species quantitatis habebantur
quaeque apertam et vulgatam roem mensura praeserunt, qualis non est motus
quamquam cum numerat motum inter quanta per accidens forsitan accipit
motum ut motus est. Hoc enim modo non est dubium quin motus sit quantum per 113mo
accidens rōe s. continuitatis quae illi convenit ut accidens inseparabile. //

Ad 2^{am} eodem modo possemus respondere nisi constaret Item accepisse
ubi motum ut est continuus. dicitur enim igitur Item in proprie accepisse ed loco verba
per accidens, significare enim voluit motum localem de quo tamen ubi loquitur non
est continuus atque unum nisi supposita continuitate magnitudinis supra quam
fit motus, quemadmodum tempus ab eodem dicitur quantum per accidens quare
quirit extensionem motus cuius est duratio. //

3^a assertio. motus 3° in respectu, seu ut motus est non pertinet per se ad ali
quod praedicamentum quia assertio suadet hoc modo. si motus quia motus per
se pertineret ad aliquod praedicamentum esset genus vel species, nam quod non
sit individuum per se, non est aut genus nec species: igitur non pertinet per
se ad aliquod praedicamentum. Minor probatur. Si motus ut motus est esset unum
genus, aut species haberet tamen ad quem unum genus aut species, sed hoc est
falsum: igitur et illud. Minor probatur per quia ut motus sit unum genus oportet
ut unus ad quem sit unum genus, et tunc sit unum species, necesse est ut unus sit
unum species quod docet Aristoteles 5° philosophorum cap. 4°. Minor vero ex eo patet quod
tria sunt genera motuum ut eodem loco ostendit unum ad quantitatem, alte
rum ad qualitatem, 3um ad locum quo patet pertinet ad praedicamentum
ubi. Rebus vero diversorum praedicamentorum nullum datur esse genus
vel species, famen haec solum probat motum in eis non pertinere per se
ad aliquod praedicamentum non vero tale vel talem motum in gra motum
ad ab eodem vel in gradum cum tamen nec hoc pacto per se pertineat ad ali
quod

aliquod predicamentum. Talis g^o vel talis motus non ponitur per se in aliquo predicamento quia non est ens ut distinguitur ab acquisitione quale debet esse ens quod per se ponitur in predicamentis ut est sententia Ammonij in predicamentis cap. 4° comentatoris, Sicuti B. Egidij Romani Soc 3° lib. et multorum aliorum. Hac v^o assertio accuratius 5° lib. physicorum tractabitur. Illud in aduerte motum incommuni etiam ut Soc 3° modo spectatur analogum quidpiam esse, in nullos predicamentis collocari per se, ut tamen denotat agens tanquam id a quo proficiscitur inuocum quidpiam esse et rursum ut denotat patiens tanquam id in quo recipitur, quare duo predicamenta alioquin et rationis secundum diuersos denotandi modos distincta constituit.

4^a conel^o.

Hij ita constituti ad g^{em} d^m est motum in priori definitione, motus definitur motum 3° modo acceptum quo pacto diximus in 3^a assertione esse analogum. unde non dubium est quod ipsa def^o sit analogica et non inuocum id quod asserunt graeci expositores Alis. Alexander Aphrodisius, Gemistius, Philoponus, Simplicius, Ammonius et Arabs comentator ut interim omittamus grauissimos auctores Latinos in quibus est diuus Bo. Magnus, Albertus, Egidius Romanus partim Soc loco partim in cap. de quantitate et elibi. Unde 2° explicando non est cur inuocemur cum satis initio cap. 2. explanata.

Ad argumentum initio propositum d^m est. In definitione motus ab Alis tradita definitur motum 3° modo spectatum ut ex dictis patet, non autem sub roe actionis aut passionis licet in his def^o accommodetur, cum n. dictum sit actione et passione esse idem cum motu solum quod ab eo differre sicut diuersum denotandi modum. Reliquum est ut colligamus actioni et passioni conuenire traditam motus definitionem, atque in passione quidem id manifestissimum esse in actione v^o non est admodum obscurum nam actio cum sit motus ipse ut nunc dicebamus etiam est actus entis in potentia ut est in potentia licet ab eo, quare roe est actio ipsa quod patitur non denotetur agens, sed id potius a quo ipsa actio proficiscitur.

Utrum motus re ipsa a se et a mobili
distingatur 9° 2°.

Duo in hac q^a. quaeruntur, unum pertinet ad definitionem motus a
 trō seu forma qua per motum acquiritur. Alterum ad definitionem motus a
 mobili in quo recipitur, quod igitur motus re ipsa distingatur a termino huius
 argumentis ut ostendere. Primo quia res successiva distinguitur a permanente;
 sed motus est res successiva; huius v^o qui per motum acquiritur est res permanens
 ut calor et frigus, candor, et nigror & huiusmodi alia: motus igitur re ipsa distin-
 guitur a trō. //

2° Illa qua ita sunt affecta ut alterum absq^{ue} altero existere possit re
 ipsa distinguntur, sed alioquin si eadem res eēt sequeretur rem eandem
 simul ee & non ee quod fieri nequit: at terminus qui per motum acquiritur
 ut calor per calefactionem p^{er} ee, cum iam calefactionis motus nō sit: Motus
 igitur re ipsa a trō suo differt. //

3° Motus ut via, ad trōm qui acquiritur: dicitur etiam velox, aut tardus &
 habere partes qua per mutatum ee copulantur qua oīa verenegantur de
 trō motus: Motus igitur re ipsa a suo trō distinguitur. //

Postremo id est ostenditur in motu locali. Nam si motus localis eēt idem
 re ipsa, cum suo termino sequeretur motum localem eius qui in gymnasium
 proficiscitur ee idem re ipsa cum gymnasio quod non ut concedendum: sum
 quia prius est motus localis quam quod ad hunc trōm perveniat, sum etiam
 quia fieri p^{otest} ut is qui in gymnasium proficiscitur eo nō perveniat: si aut
 eēt idem re ipsa cum huiusmodi trō, non prius eēt quam huiusmodi nec falsus motus ee
 p^{otest} absq^{ue} huiusmodi trō. //

Quod aut a mobili non distingatur re ipsa motus huiusmodi ut probari.
 Nam fructus ponenda est realis distinctio ubi formalis sufficere ut sed inter motum
 et mobile satis est ponere formalem definitionem: nō sunt igitur re ipsa distin-
 guenda motus & mobile.

Pro explicatione huius q^a aduertitur imprimis duplicem ee definitionem: unam
 reip^{sae}, et alteram ex natura rei: distinctio reip^{sae} quam vocant reip^{sae} rationis
 dicitur ea cui apartere nullum fundamentum respondet sed a sola intellectu actio-
 ne dependet. quomodo intellectus concipit. solet enim ut a se ipsum diversum
 cum

cum nimirum Socratem de ipso Socrate affirmat, nec enim a parte rei dicitur
ullum fundamentum definitionis cum Socrates sit idem cum seipso, sed so-
la ratio est, qua Socratem ita apprehendit, ac si a seipso modo aliquo diuersus foret.
Definitio ex natura rei est qua in rebus conuenitur absque ulla intellectu operatione,
ne, qua quidem duplex est realis & formalis. Realis est qua aliqua distinguuntur
sunt. ut res duae quo pacto distinguuntur Socrates & Plato, albedo & frigus &
Symbolum alia. formalis est qua distinguuntur aliqua non ut duae quaedam res, sed
ut duae rationes formales, seu duo modi eiusdem rei qui quidem ita sunt una ea-
demque res ut quo ad illos diuersos modos diuersas habeant definitiones quomodo
distinguuntur relatio similitudinis & albedo eius fundamentum: quo etiam
modo docuit Aristoteles hoc loco actionem differre a passione: Cum enim sint unius
quae res ipsa motus, ipsae tamen diuersas habent definitiones ut ex dictis patet.

Aduertendum est deinde non eundem esse huiusmodi motum & partem, etiam
si per totam calefactionem acquiratur calor ut octo huiusmodi calefactionis
dicatur calor ut octo. Singulis autem partibus calefactionis respondebunt sin-
gulae partes caloris, Illa nimirum qua per singulas acquisite fuerant
pari modo si per accretionem totam acquirita fuit quantitas unius palmi
huiusmodi totae accretioni respondens est quantitas unius palmi: atque singulis
partibus accretionis respondebunt singulae partes quantitatis quae sunt per sin-
gulas accretionis partes sunt acquisite. Similiter de motu locali dicendum
est. nam si quod spatium unius stadii percurratur toti motui locali respon-
debit totus ^{locus} motus continuus unius stadii: Singulis autem partibus huiusmodi
respondebunt singulae partes loci quae sunt per singulas partes motus transierunt

Hoc tamen interest inter huiusmodi motum quod huiusmodi alterationis & accre-
tionis inhaerent meo quod mouetur huiusmodi motu locali & si meo quod mo-
uetur reali coniunctione in se non tamen inhaeret nam cum quis mouetur lo-
co patitur ille quidem & aliquid recipit quasi formam reali coniunctione:
sed tamen locus nouus quem recipit meo non inhaeret vera inhaerentia seu
sanguam in se, nec ideo opus est ut omnis motus immobilis sit ut in se inhae-
rentia, sed satis est quod meo sit, aut per realem inhaerentiam, aut per reale
coniunctionem. Atque hoc pacto intelligendus est Aristoteles in cum cap. 3. huiusmodi.

dixit